

Az egyházi szerepvállalás a szociális területen

Hogy is van ez?
XVI. Országos Szociális Szakmai Konferencia

CZIBERE KÁROLY

CÍMZETES EGYETEMI TANÁR

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM

CZIBERE.KAROLY@REFORMATUS.HU

Alkotmányjogi keret

Gondolat, lelkiismeret és vallás szabadsága (Alaptörvény VII. cikk (1))

Vallási közösség – meghatározott szervezeti formában (Alaptörvény VII. cikk (2))

Elválasztás – semlegesség - az állam és a vallási közösségek különváltan működnek (Alaptörvény VII. cikk (3))

- Részletesen: 4/1993. (II. 12.) AB-határozat
- Nem kapcsolódhatnak össze intézményesen
- Az állam nem azonosíthatja magát egyik egyház tanításával sem
- Az állam nem avatkozhat az egyház belső ügyeibe
- Az állam nem foglalhat állást hitbeli igazságok kérdésében

Együttműködhetnek (Alaptörvény VII. cikk (4))

Állam-egyház modellek

Állam és egyház kapcsolatának jogi modelljei

- államegyház
- nemzeti egyház - egy felekezet kiemelt státusza
- támogatás – egyes felekezetek megemelt támogatása
- laikus állam, elválasztás

A szétválasztáson belüli modellek

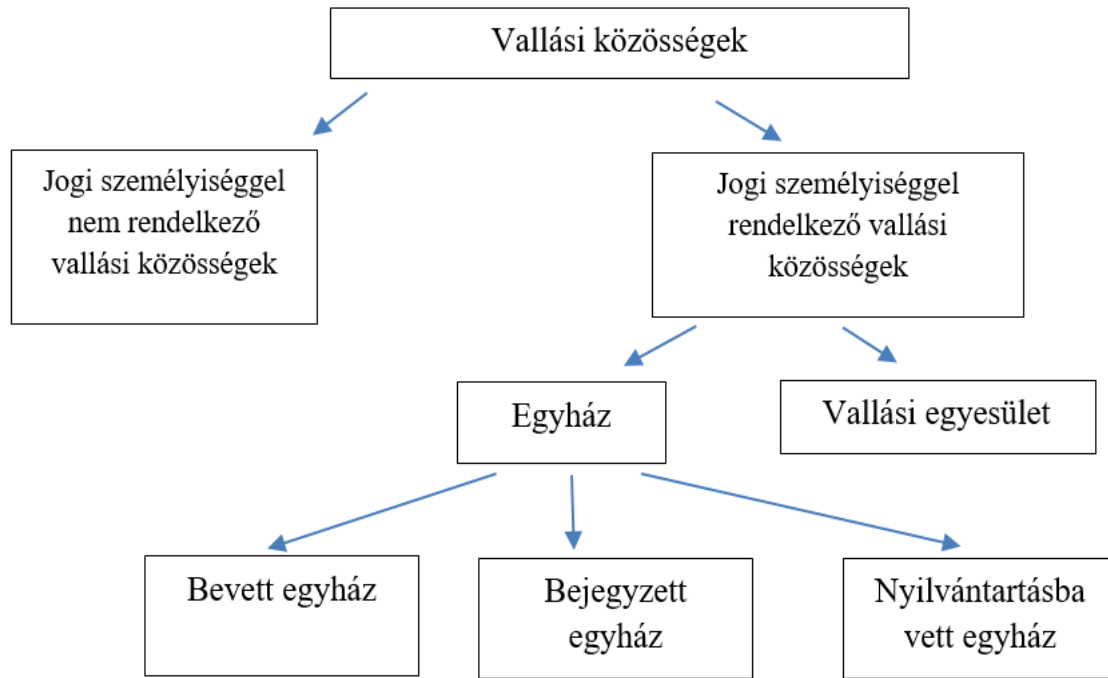
- Teljes elválasztás
- Kapcsolódó modell: elválasztás, együttműködéssel
- Önállóság korlátokkal: egyes területeken megmarad az állam beavatkozási lehetősége

Vallási közösségek formái

Vallási közösségek

- Azonos hitelveket valló, természetes személyek alkotják
- Önkormányzattal rendelkező, autonóm szervezetek

- Jogi személyiséggel nem rendelkező vallási közösségek
- Jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségek
 - Vallási egyesület
 - Egyház
 - Bevett egyház
 - Bejegyzett egyház
 - Nyilvántartásba vett egyház

A szociális feladatvállalás modelljei

Semlegesség – az egyházi szolgálatok a teljes szektorsemlegesség körülményei között működnek, minden fenntartóra ugyanaz a bemeneti és kimeneti szabályozás érvényes

Másodlagosság – az állam bizonyos szektorra (pl. központi vagy helyi önkormányzat) helyezi az ellátási felelősséget, ehhez rendel kiemelt szabályozási eszközöket, míg a többi szektor, így az egyházi is kiegészítő jelleggel működhet

Támogatás – az egyházi szolgálatok működtetése, indítása, fejlesztése az állam által támogatott, ösztönzött

Az egyházi szociális szolgáltatások működésének jogi keretei

Egyházak szolgálatindítási autonómiája – szabadon alapíthat intézményt (minimumfeltételek teljesítése esetén)

Csak egyház lehet fenntartó, más vallási közösség nem. (Szt. 4.§ (1) m)

DE: a nyilvántartásba vett és a bejegyzett egyház esetében szükséges feltétel az állammal kötött, a szociális, gyermekjóléti vagy gyermekvédelmi feladatok ellátására is kiterjedő megállapodás.

Egyházak által alapított civil szervezetek lehetnek fenntartók, de nem minősülnek egyházi fenntartónak.

Egyházak szolgálatműködtetési autonómiája – szabad működtetés, jogszabályi előírások teljesítése mellett (ellenőrzés, betekintés, elszámoltatás korlátai, stb.)

Az egyház nem címzettje az elsődleges ellátási kötelezettségnek

Az egyház nem címzettje a másodlagos ellátási kötelezettségnek

Intézményátvétel esetén sincs ilyen általános jellegű kötelezettség

De: az egyház vállalhat ilyen kötelezettséget

Példa: önkormányzati rendeletben szabályozott beutalási jog nem automatikusan terjed ki az önkormányzattól átvett egyházi intézményre

Esettanulmányok az egyházi autonómia kapcsán

Az egyház mint fenntartó

Eset: közhasznú társaság, mint fenntartó

Egyház megvásárolja a társaságot és egyházi jogi személyiséget biztosít számára

Megkettőződhet-e a jogi személyiség?

Van-e korlátja az egyház azon jogának, hogy bármely intézményének biztosíthatja az egyházi jogi személyiséget belső szabályai alapján?

Esettanulmányok az egyházi autonómia kapcsán

Ellátási terület

Eset: egyházi fenntartó nem csak az ellátási területéről vesz fel klienst

Vita: mi konstituálja az ellátási területet? A telephely vagy a kliens?

A finanszírozásnak feltétele az engedélyszerű működés, az engedélynek része az ellátási terület

Esettanulmányok az egyházi autonómia kapcsán

A teljesítés ellenőrzése

Eset: egyházi fenntartótól a teljes éves finanszírozást visszaköveteli az állam nem-teljesítés miatt

Szűrőpróbaszerű ellenőrzés

Dokumentációs problémák, tanúvallomások (gondozói és gondozotti)

Az ellenőrzés módszere mikor alapozza meg a teljes ellátotti közösségre a nem-teljesítést?

Eljárási hibák mely esetekben hatnak ki az ügy érdekére?

Esettanulmányok az egyházi autonómia kapcsán

Az ellátásra kötelezetti hozzájárulása

Eset: az egyházi fenntartó csak akkor jogosult házi segítségnyújtása után támogatásra, ha az önkormányzattal megállapodást köt

Mi alapozza meg az egyházi intézmények finanszírozását?

Mi a kapcsolat az ellátásra kötelezett ellátásszervezése és a többi fenntartó ellátása között?

Az állampolgár egyházi szolgáltatás igénybevételére vonatkozó döntése

Esettanulmányok az egyházi autonómia kapcsán

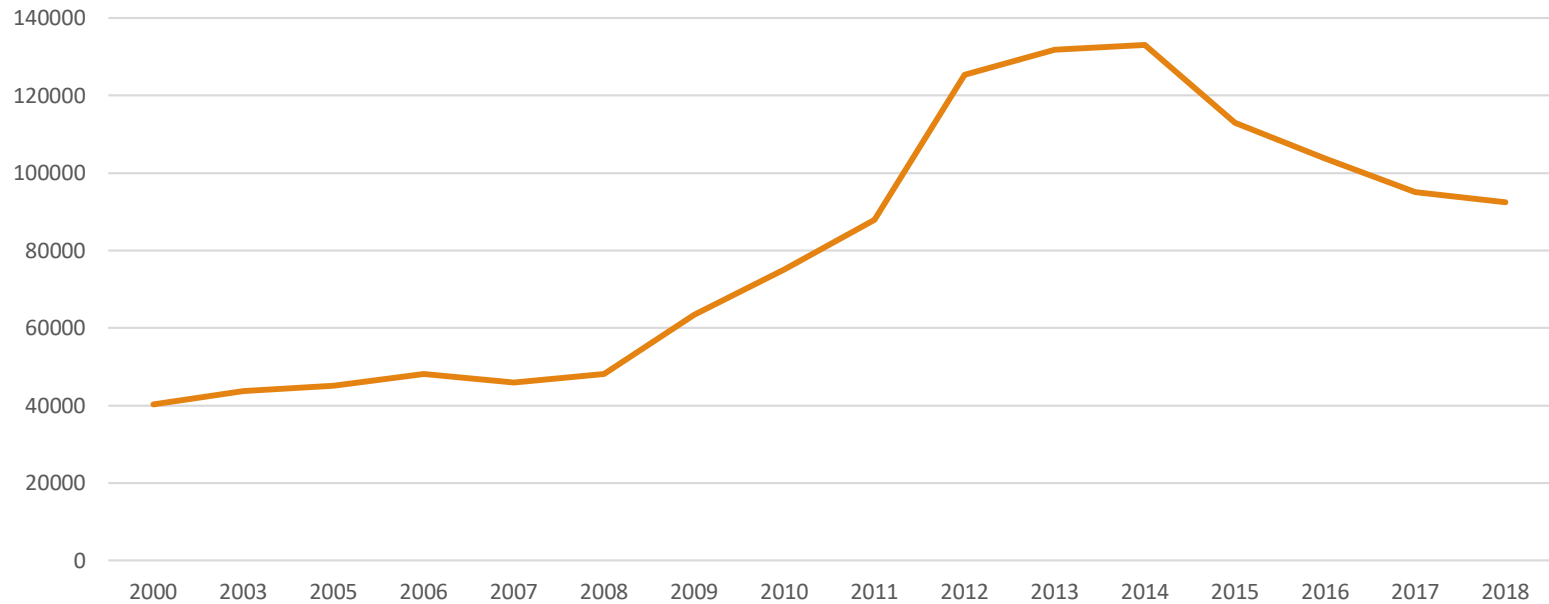
Egyházi kiegészítés felhasználása

Eset: az egyházi fenntartó két ingatlant vásárolt, melyen később szociális szolgáltató központot akart indítani

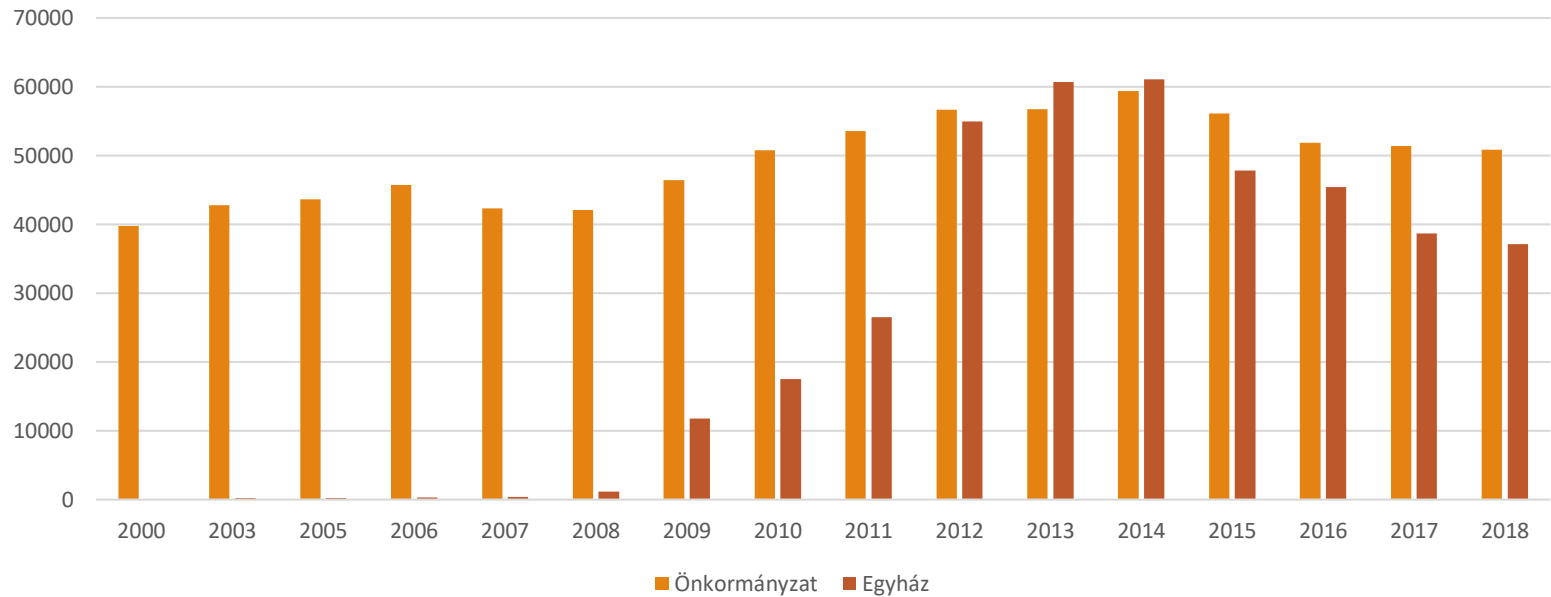
Kincstár jogszabályellenesnek minősítette ezt a felhasználást.

„A fenntartónak az adott évben a szociális szolgáltatása színvonalasabbá tételére kellett volna felhasználnia a kiegészítő támogatást.”

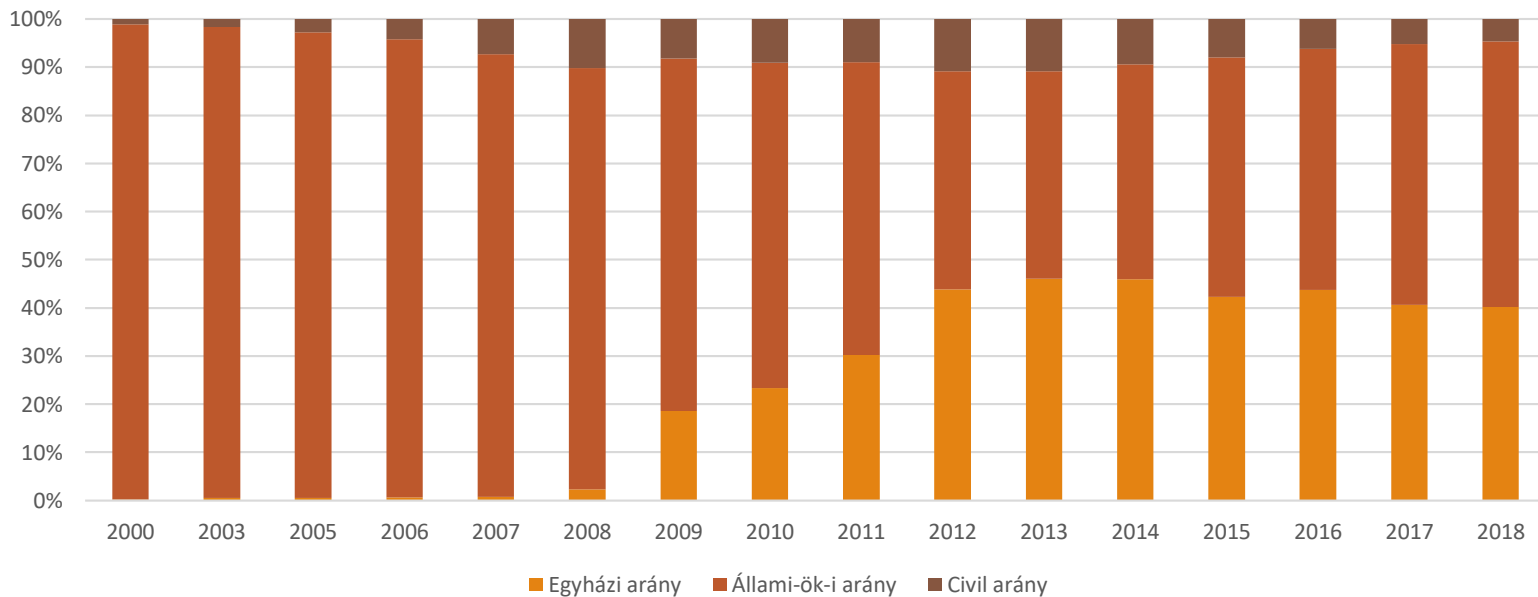
Házi segítségnyújtás (ellátotti szám)

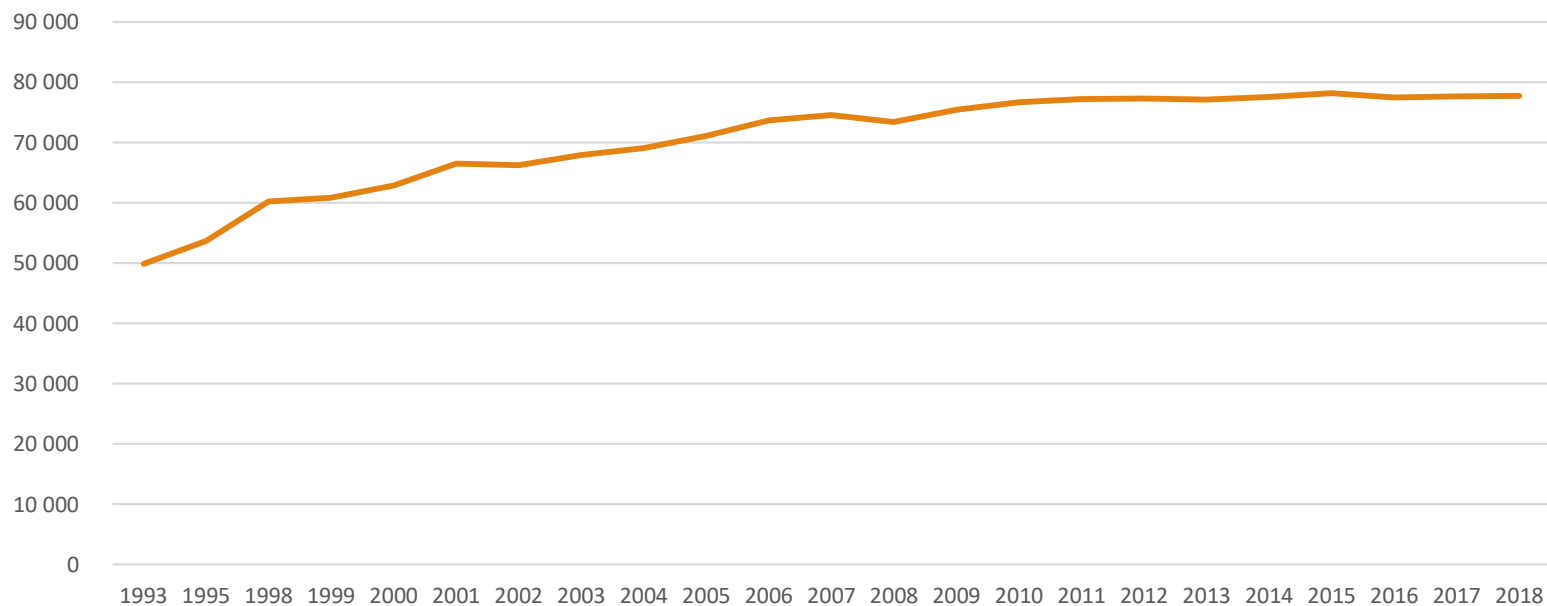
Házi segítségnyújtás kapacitások

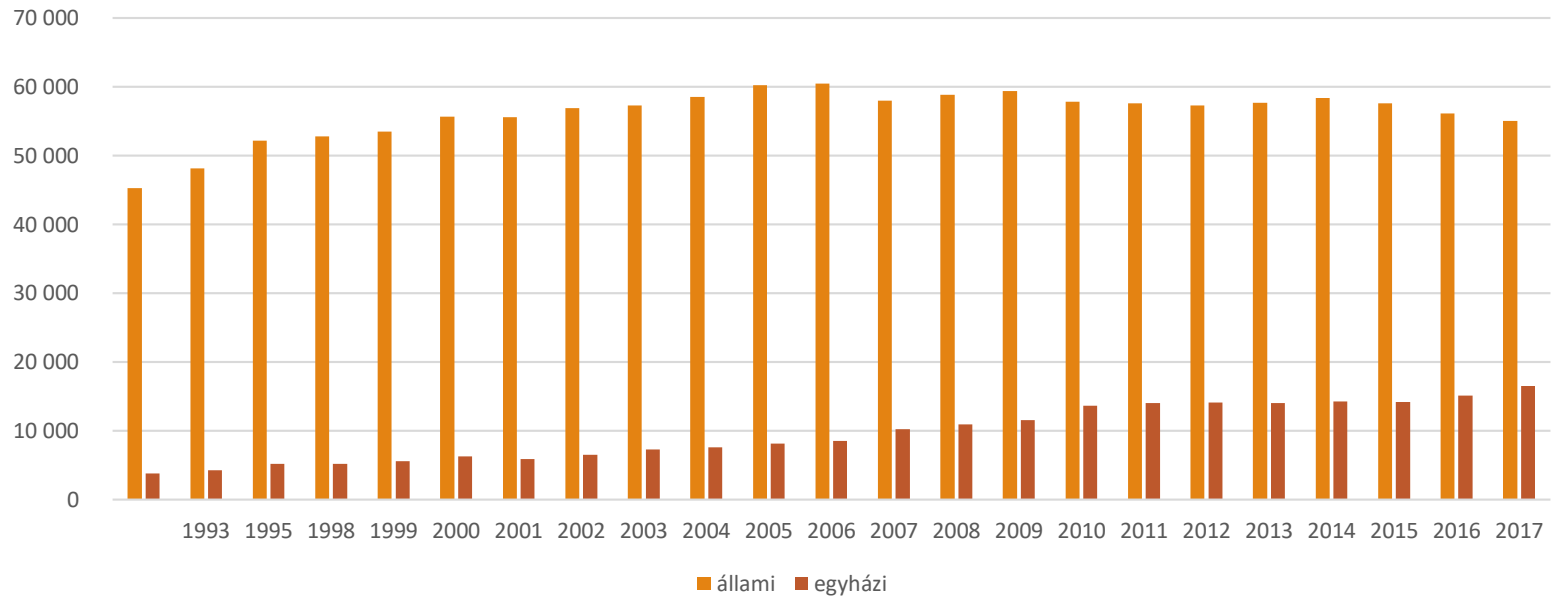
Házi segítségnyújtás – egyes szektorok részesedése

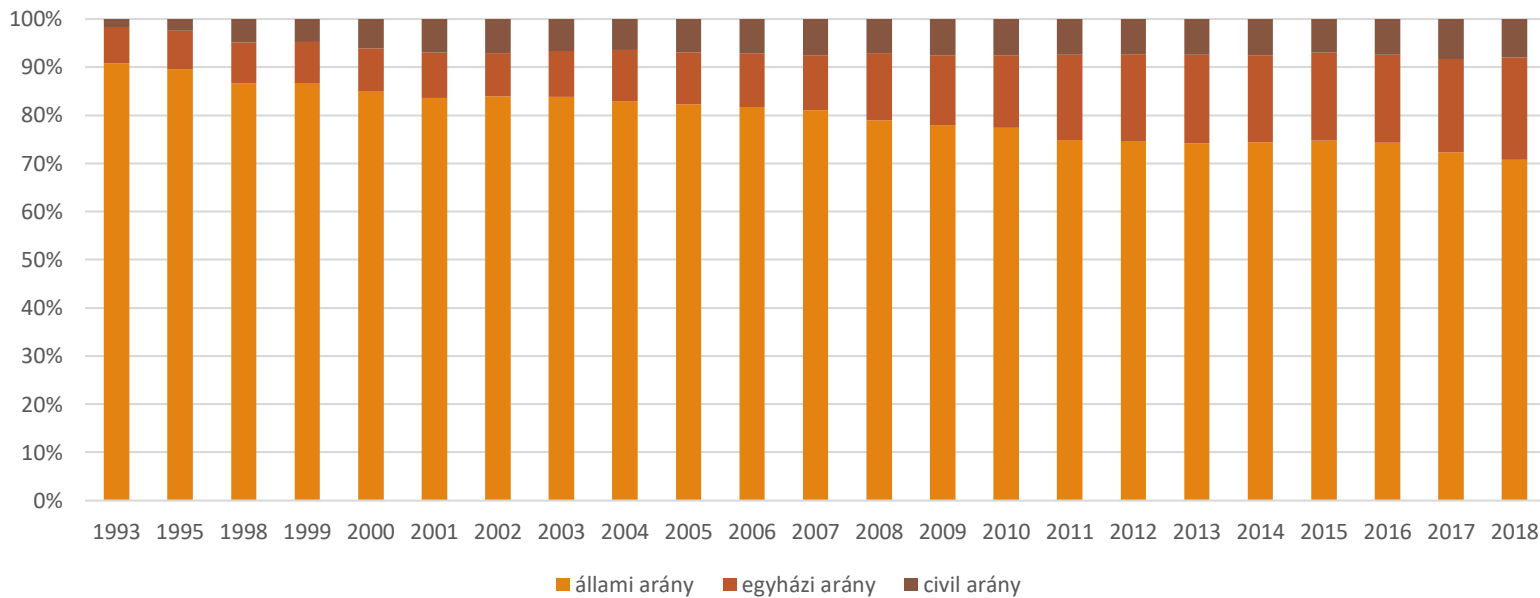
Tartós bentlakásos kapacitás

Tartós bentlakásos kapacitás (ellátottak száma)

Bentlakásos ellátás – egyes szektorok részesedése

Finanszírozás

Alapelv: állami-önkormányzati intézményekkel azonos szintű finanszírozás

Ez az elv csak a bevett egyházakra teljesül automatikusan (megállapodás nélkül is)

A többi egyház esetében: „legfeljebb” ezt az azonos szintű finanszírozást biztosító támogatás + külön megállapodást kell kötni (Ehtv. 19.§ (2))

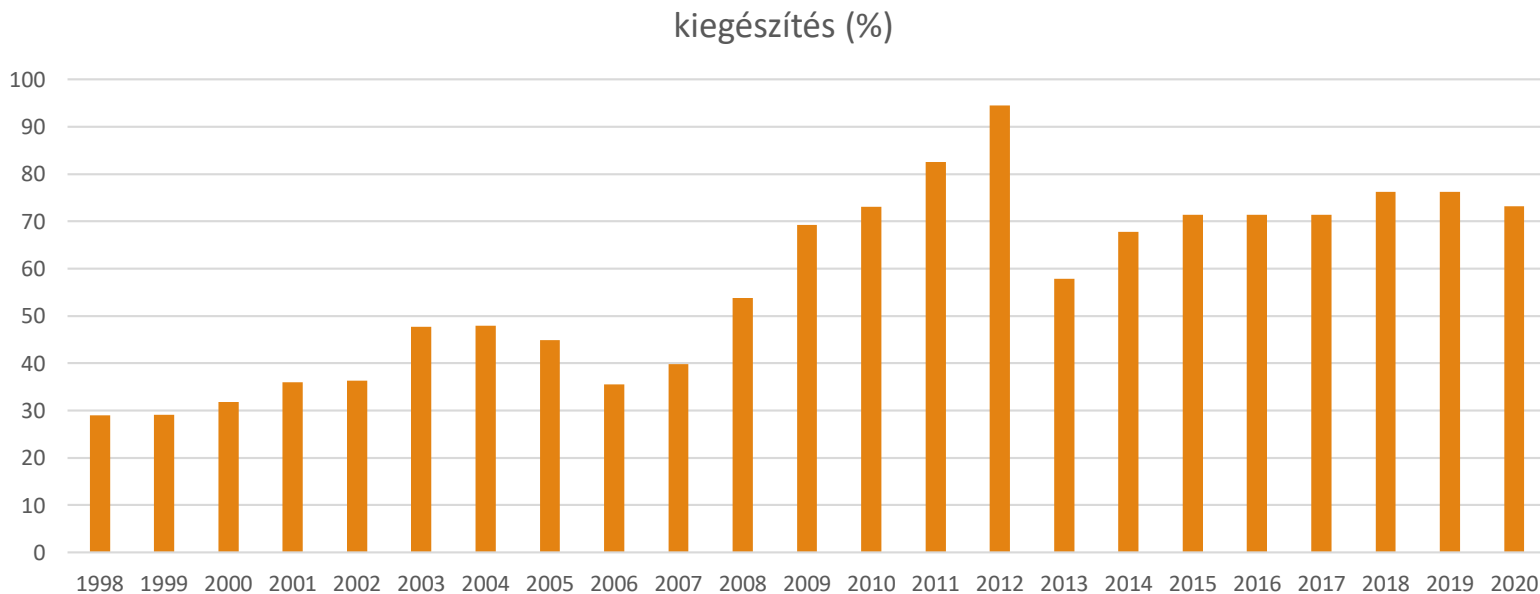
Csak egyház és annak belső egyházi jogi személye jogosult, az ezek által alapított egyesület és alapítvány nem. (Ehtv 11.§ (3))

Kapacitásszabályozás

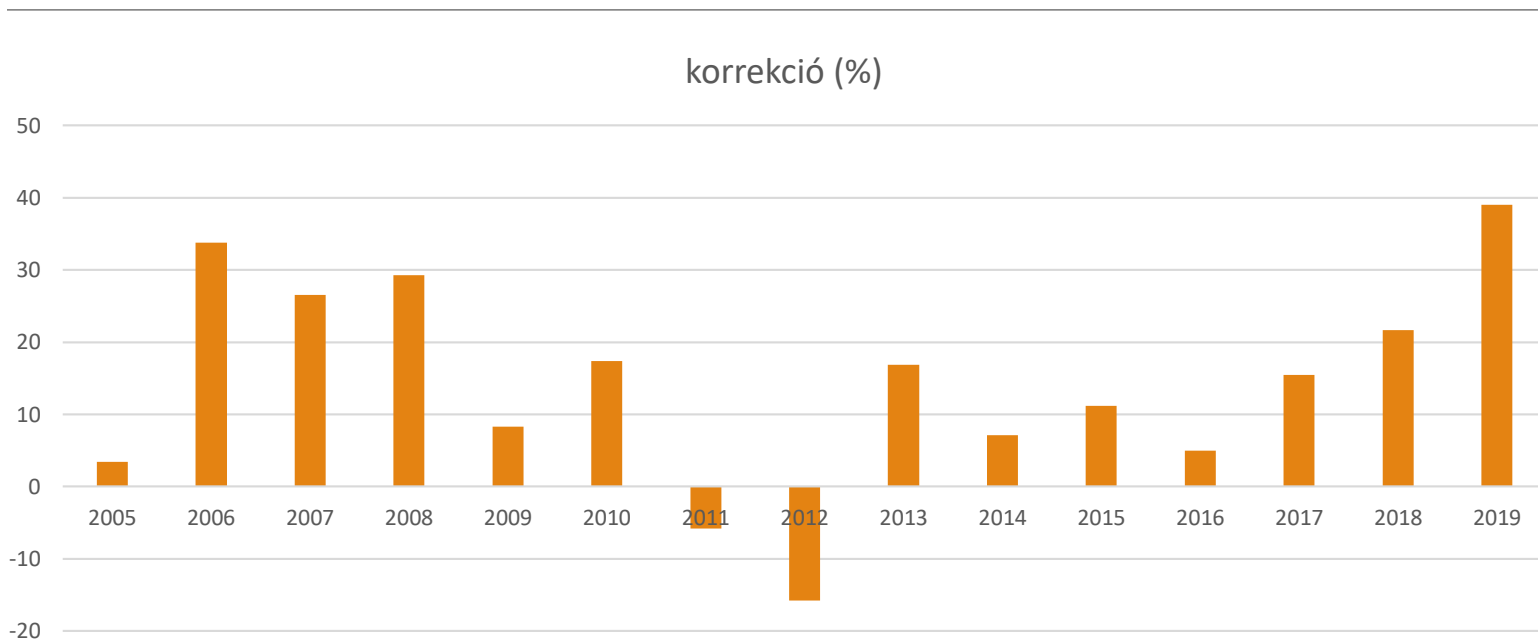
- Engedély birtokában automatikus befogadás 2011-ig
- Pályázati rendszer (befogadás 3 éves pályázaton)
- Átvétel akadályozása: 2009-2010, 2012-2016 (5 év-szabály)
- Általános kapacitásbefogadási eljárás

A finanszírozást az állampolgár döntése alapozza meg (15/2004. AB-határozat)

Egyházi kiegészítő normatíva (%)

Egyházi kiegészítő normatíva korrekciója (%)

Foglalkoztatás – egyházügyi törvény

2011: Az egyházi intézmény világnézeti szempontból elkötelezett, így a felvételnél és a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítésénél, fenntartásánál és megszüntetésénél a sajátos identitás megőrzéséhez szükséges feltételek határozhatók meg.

2013: Az a fenntartó egyház, amely a kormánnyal szociális feladat ellátására megállapodást kötött, ezt a tevékenységet a vallási közösség közvetlenül vagy intézményei útján identitásának megfelelően végzi, amelyre tekintettel a felvételhez és a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítéséhez, fenntartásához és megszüntetéséhez a világnézeti elkötelezettség természete vagy tartalma miatt indokolt, annak megőrzéséhez és gyakorlásához szükséges és arányos feltételek határozhatók meg.

2019: Újabb módosítás: egyrészt már nem utal a kormánnyal kötött megállapodásra, csak a közcélúságra, másrészt nem az identitásra hivatkozik, hanem a vallási meggyőződésre.

Az egyházi autonómia további kérdései

Egyházi jelleg garanciái

Minőségi és eredményességi szemlélet – hatáselemzések

Tudományosság

Szakmai képzési pilléresedés – egymásra épülő szociális képzési rendszerek és ezek tartalomfejlesztése és tartalomszabályozása

Rendszerszintű HR-tervezés

Szakmai kommunikáció

Juttatási rendszer – önálló ágazat bérstruktúra – egyházi életpálya?

Az egyház hozzáadott értéke

Egyházi fenntartók közös szakmafejlesztési és érdekképviselési együttműködése

Köszönöm szépen a figyelmet!

